

STUDIE

WATERVOGELTELLINGEN IN DE REGIO OOST-BRABANT

Winterhalfjaar 2010-2011

☒ *Artikel verschenen in Ons Vogelblad nrs. 91 (dec. 2011) en 92 (maart 2012)*

Voor deze uitgebreide gegevensverwerking kon ik gebruik maken van

- *de resultaten van de tellingen die mij rechtstreeks werden toegestuurd*
- *de gegevens door de meeste tellers rechtstreeks ingegeven op de site van INBO (Instituut Natuur- en Bosonderzoek) <http://watervogels.inbo.be>.*
- *Enkele “ontbrekende” waarnemingen werden geplukt uit www.waarnemingen.be: dit is wel tijdrovend.*

Data en getelde gebieden

Bij de watervogeltellingen is het de bedoeling alle aanwezige watervogels te tellen gedurende het middelste weekend van de maanden oktober tot maart. Voor het winterhalfjaar 2010-2011 waren dat 16-17 oktober, 13-14 november, 18-19 december, 15-16 januari, 12-13 februari en 12-13 maart.

In totaal werden afgelopen winter 27 gebieden in onze regio geteld, (t.o. 28 in de winter 2009-2010, 30 in de winter 2008-2009 en 32 in de winter 2007-2008). Enkele kleinere gebieden die vroeger slechts af en toe werden bezocht, werden niet meer opgevolgd, maar spijtig genoeg werd ook een belangrijk gebied als De Kuilen in Testelt helemaal niet geteld.

15 Gebieden werden tijdens elke van de 6 midmaandtellingen geteld (oktober 2010 tot maart 2011) t.o. 13 vorige winter.

Gebieden die in 2009 -2010 elke keer (6x) werden geteld:

☐ Aronst Hoek te Geetbets	☐ De Spicht te Lubbeek
☐ Bezinkingsputten te Tienen	☐ Viander te Tienen
☐ Gempvijvers te St.-Joris-Winge	☐ Vijver Serclaes te Lubbeek
☐ Gete-Borggracht te Tienen	☐ Wachtbekken te Miskom
☐ Getevallei te Mulk Tienen	☐ De Wallen te Diest
☐ Horst te St.-Pieters-Rode	☐ Webbekomsbroek te Diest
☐ Paddepoel te Bunsbeek Glabbeek	☐ De Zicht te Holsbeek
☐ Schubbeek te Lubbeek, op de grens met St.-Joris-Winge	

Volgende gebieden werden niet elke keer geteld:

(5x)

☐ Papenbroek te Assent	☐ Vijvers te Roosbeek
☐ De Plas te Rotselaar	☐ Zétrudvijvers te Hoegaarden

(4x)

- Blauwmolen te Kortrijk-Dutsel
- De Beemden te Landen

(3x)

- Getebeemden Oplinter
- Mariadal te Hoegaarden
- Vijvers te Hoegaarden
- Het Vinne te Zoutleeuw

(2x)

- Getebeemden te Hoegaarden

Volgende gebieden die in het verleden occasioneel of geregeld werden geteld kregen tijdens het winterhalfjaar 2010-2011 geen telbezoek:

- Achter Schoonhoven te Aarschot
- Blauwschuurbroek te Opvelp
- Domein Herkenrode te Wespelaar
- Getevallei te Overlaar
- Kloosterbeemden Zichem
- Kloostervijver te Butsel
- Kraanrijk Zichem
- Molenstede Broek
- Molensteen te Opvelp Neervelp
- Pastorijvijver Langdorp
- De Putten te Testelt
- Putten van Fonteyn te Tremelo
- De Schans te Schaffen
- Schoorbroek / Rosdel te Hoegaarden
- Snoekengracht te Vertrijk
- Stationsvijver Testelt
- Vijvers van Averbode
- Waterhoeve te Molenbeek-Wersbeek

Gelukkig zijn dit meestal gebieden met kleinere aantallen (?) maar mocht iemand in de toekomst zich hiervoor willen engageren, of voor een ander hierboven niet vermeld gebied is dat nog steeds welkom !

Medewerkers

De lijst van de medewerkers is behoorlijk lang: van 23 waarnemers konden gegevens worden gebruikt. De meeste daarvan zijn al jaren vaste medewerkers aan het project. Een aantal hebben eerder occasioneel meegewerkt, maar dit kan altijd een instap worden voor meer engagement.

Baets Roel
Boux Kurt
Broos Bart
Cieters Luc
Collaerts Erwin
Collaerts Peter
Cuppens Jos
Eyletten Jos
Guelinckx Robin
Husson Miet
Jamart Toon
Jonckers Marcel

Marjaux Els
Reniers Michel
Reygel Alain
Ryckeboer Niels
Smout Lars
Stockx Gerrit
Vandeplas Johan
Vandepoel Annie
Vandeput Michaël
Vanmarsenille André
Uytenbroeck Roel

Hoeveel gebieden werden er per maand geteld?

Oktober 2010	18	Januari 2011	25
November 2010	26	Februari 2011	22
December 2010	20	Maart 2011	22

Dit geeft een totaal van 133 tellingen (net als vorige winter). Het hoogste aantal ooit was 136 in 2007-2008.

Bovendien waren er nog enkele extra-tellingen, d.w.z. dat een bepaald gebied in hetzelfde telweekend soms nog een tweede (of derde) maal werd bezocht, door dezelfde of een andere waarnemer. In deze verwerking werd slechts één telling (de belangrijkste) per gebied per maand weerhouden. De andere representatieve gegevens werden eveneens ingevoerd op de webpagina's van het INBO.

Aantallen en soorten

Al die gegevens werden door mij in tabellen opgeslagen. Het betreft 27.551 waargenomen vogels tegen over 25.453, 26.307 en 30.055 in de drie voorgaande winters. Die totalen schommelen dus nogal sterk. Ze worden beïnvloed door de telinspanningen, maar zeker ook door de omstandigheden die in de hier besproken winter 2010-2011 in het winterdeel voor Nieuwjaar eerder guur, dus ongunstig waren. Natuurlijk zijn er heel wat individuen die gedurende diverse maanden werden genoteerd.

Het aantal soorten dat werd vastgesteld bedroeg 53, waaronder de 4 'boerensoorten' (Boerengans, Knobbelgans, Soepeend en Muskuseend). In de voorafgaande winter haalden we 47 soorten. Houden we met deze boerensoorten geen rekening dan komen we op 43 'wilde' soorten ... Alhoewel bij deze 53 soorten zit bvb. ook Heilige Ibis, Casarca, Mandarijneend ...

De soorten die in winter 2010-2011 (ten opzichte van 2009-2010) ontbraken zijn: (tussen haakjes het totaal aantal waargenomen in vorige winter) Kleine Zilverreiger (1), Zwarte Zwaan (2), Toendrarietgans (2), Magelhaengans (2), Zomertaling (1 in maart) en Bokje (5) = 6 soorten.

Andere soorten die we in de laatste 10 winters ook al eens konden meetellen waren: Roerdomp, Kleine Rietgans, Roodhalsgans, Witoogeend, Carolina-eend, Rosse Fluiteend, Bahamapijlstaart, Roodschoudertaling, Brilduiker, Kraanvogel, Kleine Plevier, Bontbekplevier, Oeverloper, Zwarte Ruit, Grutto, Kempiaan en Zwartkopmeeuw. Merk hier het aantal exoten naast de toevallige steltlopers en enkele zeldzaamheden uit onze vogelwereld.

De nieuwe soorten in winter 2010-2011 waren in vergelijking met de voorgaande winter: Purperreiger, de kruising Indische Gans x Canadese Gans, Krooneend, Scholekster, Tureluur, Bonte Strandloper en Groenpootruiter. En helemaal nieuw, dus eerste keer in onze watervogeltellingen was de Heilige Ibis, de Amerikaanse Smient en de Houtsnip.

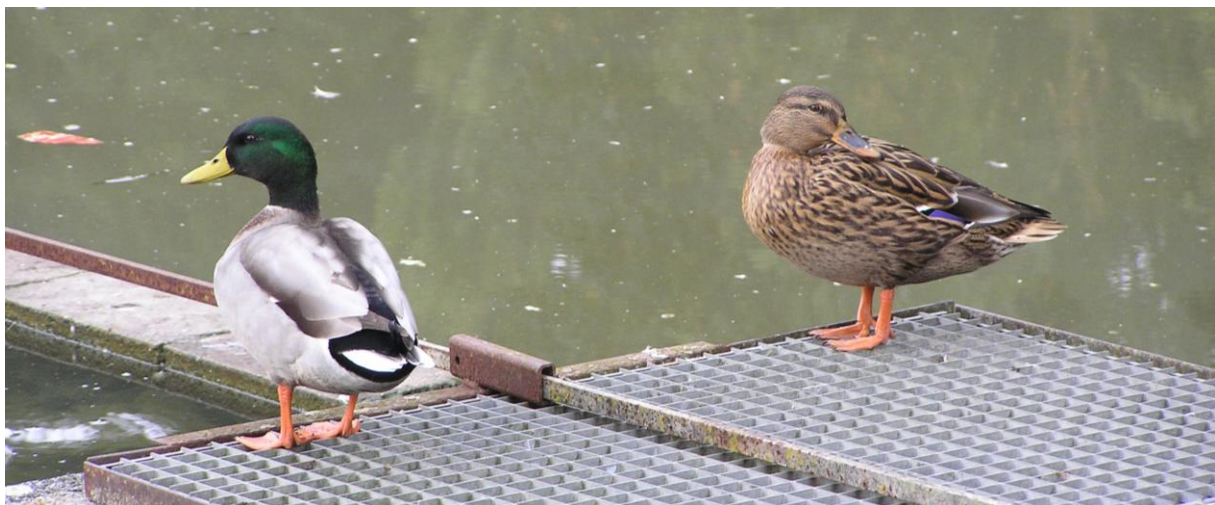
Hoe vaak werd de soort aangetroffen ?

De top-10 van de soorten die het vaakst werden aangetroffen vindt U hieronder. Mocht een soort telkens zijn aangetroffen dan zou dat een resultaat van 133 opleveren. Het cijfer tussen haakjes betreft ‘rangorde’ in winter 2009-2010.

	Soort	'10-'11	'09-'10	'08-'09	'07-'08	'06-'07
1 (1)	Wilde Eend	118	113	117	116	103
2 (2)	Waterhoen	93	99	109	99	95
3 (3)	Meerkoet	81	84	80	93	95
4 (4)	Blauwe Reiger	61	81	88	82	81
5 (5)	Kokmeeuw	60	57	66	74	59
6 (6)	Aalscholver	56	54	57	66	68
7 (9)	Nijlgans	53	43	65	58	43
7 (10)	Knobbelzwaan	53	41	32	35	35
9 (7)	Wintertaling	49	52	55	53	46
10 (8)	Krakeend	43	45	42	54	42

Dit is een zeer stabiele lijst. Het zijn dezelfde 10 soorten als in de vorige winter en in vrijwel dezelfde volgorde.

De plaatsen 11 tot 20 worden ingenomen door: Soepeend (42x), Kuifeend (38x), Grote Canadese Gans (34x), Tafeleend (34x), Fuut (31x), Grauwe Gans (27x), Grote Zilverreiger (25x), Dodaars (22x), Kievit (16x) en Boerengans (15x).

Wilde Eend, onze talrijkste watervogel

Welk zijn de grootste aantallen?

De top-10 van de talrijkst aanwezige watervogels in onze regio ziet er als volgt uit. De cijfers tussen haakjes betreffen de 'rangorde' in winter 2009-2010.

	Soort	'10-'11	'09-'10	'08-'09	'07-'08	'06-'07
1 (1)	Wilde Eend	9314	10653	8742	8766	7217
2 (2)	Kokmeeuw	6964	3007	5223	6571	6647
3 (4)	Meerkoet	1808	2060	2821	2957	2190
4 (3)	Wintertaling	1576	2793	2358	2041	935
5 (12)	Tafeleend	1042	435	140	685	673
6 (15)	Kievit	902	235	290	1662	731
7 (5)	Krakeend	809	994	1131	1180	788
8 (7)	Waterhoen	713	755	989	862	923
9 (6)	Canadese Gans	643	822	446	384	316
10 (9)	Kuifeend	641	471	260	494	481

De top-4 van deze top-10 is stabiel. Daarna zijn er behoorlijk wat verschuivingen met vooral de Tafeleend op 5, vorige winter op 12, en de Kievit op 6, vorig jaar nog op 15. De Canadese Gans is redelijk teruggezakt, maar dat zal gewoon met toeval te maken hebben vermits we allen weten dat deze exoot nog toenemend is.

De volgorde van 11 tot 20 luidt nu: Grauwe Gans (444), Nijlgans (394), Aalscholver (351), Soepeend of Parkeend (324), Blauwe Reiger (302), Slobeend (182), Stormmeeuw (158), Boerengans (143), Fuut (133) en Knobbelzwaan (110).

Merk op dat in dit lijstje naast 2 exoten ook 2 (half)verwilderde hoeve- en parkvogels voorkomen.

Het weer van winter 2010-2011

De Bilt, de Nederlandse tegenhanger van ons KMI, beschrijft de winter 2010-2011 als vrij koud, met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 2,3°, tegen een langjarig gemiddelde van 3,3°. Het koude karakter van de winter kwam vrijwel volledig voor rekening van december. Deze maand was in ruim 40 jaar niet zo koud, met een gemiddelde temperatuur van -1,1° tegen 4,0° normaal. Januari en februari waren beide iets zachter dan normaal.

Het aantal vorstdagen (minimumtemperatuur beneden de 0,0°) bedroeg in De Bilt 52 tegen 38 normaal. December telde 29 vorstdagen tegen 12 normaal. In

ruim honderd jaar was dit aantal nog nooit zo groot. Gedurende vrijwel de gehele maand lag er in grote delen van het land sneeuw. Er werden 13 ijsdagen geregistreerd (maximumtemperatuur beneden de 0,0°), het langjarig gemiddelde bedraagt acht. 12 van die 13 ijsdagen kwamen voor in december.

Het KMI (Ukkel) geeft als gemiddelde voor december 2010: -0,7° (2,9°), januari 2011: 4° (0,1°), februari 2011: 5,4° (2,5°). Het algemeen gemiddelde voor Ukkel voor die drie wintermaanden bedroeg 2,9° (2,5°). De cijfers tussen haakjes geven ter vergelijking de temperaturen van de voorgaande winter.

Net als de vorige winters kreeg ik van **Eddy Sterkendries**, ex-conservator van het Aardgat in Tienen, zijn weermetingen van de winter 2010-2011, waarvoor mijn dank. Daarmee kom ik aan volgende gemiddelde temperaturen en totale neerslag voor de zes telweekends:

16-17 oktober:	10,2° en 1,5 mm neerslag
13-14 november:	12,0° en 51 mm neerslag
18-19 december:	-1,7° en 24 mm neerslag
15-16 januari:	10,2° en 3 mm neerslag
12-13 februari:	8,5° met nachtvorst en droog
12-13 maart:	9,7° en 8 mm neerslag

Dit overzicht geeft me een ‘positiever’ beeld van de winter dan ik mij herinnerde, maar kijken we ook naar het totale aantal dagen met negatieve temperaturen dan krijgen we toch een ander beeld.

In oktober was er geen vorst. In november was er 4 x nachtvorst (vanaf 27 november begon de winter...). Voor december noteerde Eddy 11 vorstdagen en 26 vorstnachten! Dus waren de vijvers zowat de hele maand dichtgevroren.

In januari was er nog 1 vorstdag (30 januari), maar waren er nog 12 vorstnachten. Februari en maart telden geen dag meer dat de temperatuur niet boven de 0° uit kwam, maar nog wel 4 vorstnachten voor februari en nog 8 voor maart.

Dit geeft een totaal van 12 ijsdagen (met een temperatuur die niet boven de 0° uitkwam) en een totaal van 54 vorstnachten!

Mandarijneend, een exoot.

BESPREKING VAN DE WAARNEMINGEN

Op onze website www.vogelgroep-oost-brabant.be staat een overzicht van de totaalcijfers per soort voor de laatste 11 winters, dus vanaf winter 2000-2001 tot de winter 2010-2011. We gebruiken deze lijst als referentie. Terloops: we werken al heel wat jaartjes langer mee aan dit project, maar in die tijd hebben we de gegevens minder systematisch verwerkt.

1. Fuutachtigen en Aalscholver

De **Dodaars** *Tachybaptus ruficollis* scoorde met een totaal van 48 ex. het zwakst sinds de winter van 2003-2004. Toen hadden we maar 18 Dodaarsjes in totaal, maar in de winters 2006-2007 en 2007-2008 telden we telkens 128 exemplaren over de 6 tellingen. Dodaars konden we dit winterhalfjaar waarnemen in 12 gebieden. De grootste groep werd geteld in Roosbeek – Vijvers met 9 ex. in november. De beste maanden waren november met 15 ex. en maart met 16 ex. In de drie tussenliggende maanden waren er maar 4, 2 en opnieuw 4 ex.

Van de **Fuut** *Podiceps cristatus* werden meer vogels geteld dan vorige winter: 133 tegenover 124. De winters 2007-2008 en 2008-2009 leverden telkens een totaal op van 158. We konden Futen tellen in 11 gebieden. Het hoogste winteraantal werd gehaald in Roosbeek – Vijvers (30 in totaal), gevolgd door Blauwmolen – Kortrijk-Dutsel (29) en Rotselaar – De Plas (28). Het hoogste dagaantal werd genoteerd voor St.-Joris-Winge – Gemp met 16 ex.

De **Geoorde Fuut** *Podiceps nigricollis* werd in onze watervogeltellingen voor het eerst gemeld in de winter 2006-2007 met 1 ex. In de volgende winters waren dat respectievelijk 12, 4 en 2 ex. Deze winter 2010-2011 waren er 35 vogels, allemaal in maart en allemaal in Zoutleeuw – Het Vinne. Voor onze regio is dit eigenlijk een zomervogel die de broedgebieden verlaat in de herfst en in het voorjaar terugkeert om de broedplaatsen weer in te nemen. Die 35 voor Het Vinne was dus een prima aanzet voor een goed broedseizoen, maar wat er precies mislopen is, is nog onduidelijk. Er was wellicht maar 1 broedgeval.

De aantallen **Aalscholver** *Phalacrocorax carbo* waren in onze regio stijgend tot een record van 689 in de winter 2007-2008. Nadien was er een dalende trend: 467 – 442 en voor de hier besproken winter 2010-2011 nog 351 exemplaren in de 6 telmaanden samen. De soort werd in 19 van onze gebieden gespot, het meest in Roosbeek – Vijvers (107) en in Diest – Webbekoms Broek (54). Het hoogste dagaantal was 48 tijdens de novembertelling in Roosbeek. Misschien de evolutie tijdens de 6 maanden van oktober tot maart opnoemen: 30 -106 – 20 – 58 – 85 – 52.

2. Reigers

Ook voor de **Blauwe Reiger** *Ardea cinera* was de winter 2010-2011 geen topwinter. Het totaal van 302 was wel hoger dan de vorige drie winters, maar toch lager dan in de voor deze soort recordwinters in onze regio: 366 in winter 2005-2006 en 363 in 2006-2007. De soort werd nu in 20 gebieden vastgesteld. Ook voor deze soort is Roosbeek – Vijvers het beste biotoop met 95 exemplaren in 5 van de 6 maanden samen (er werd in Roosbeek niet geteld in oktober). Zullen we de totaalcijfers per maand opnoemen? Oktober: 37 vogels, november 54, december 27, januari 73, februari 54 en maart 57.

Eén keer werd een **Purperreiger** *Ardea purpurea* waargenomen. Dat gebeurde te Diest – Webbekoms Broek tijdens de januaritelling. Het is pas de tweede vogel in het geheel van 11 winters: de andere keer was in maart 2007 in Zoutleeuw – Het Vinne.

De **Grote Zilverreiger** *Casmerodius albus* wordt steeds talrijker. Dat heeft enerzijds te maken met zijn stijgend broedsucces in Nederland, vooral in de Oostvaardersplassen, en anderzijds met de tendens om korter bij de broedplaatsen te overwinteren. Met 49 waarnemingen op 6 telweekends bereikten we een nieuw record. In 11 gebieden werd de soort vastgesteld. De maandevolutie van oktober tot maart was de volgende: 1 – 9 – 6 – 14 – 13 – 6, dat wil dus ook zeggen dat er minimum 14 vogels in onze regio Oost-Brabant verbleven. De plaatsen waar de Grote Zilverreiger het vaakst en het talrijkst werd waargenomen zijn Diest – Webbekoms Broek en Glabbeek – Paddepoel.

Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta* en **Roerdomp** *Botaurus stellaris* ontbreken in dit overzicht: dus niet waargenomen tijdens het winterhalfjaar in onze regio. We kregen er onverwacht wel een andere langpoot bij: 1 ex. **Heilige Ibis** *Threskiornis aethiopicus* werd zowel in januari als in februari aangetroffen in Geetbets – Aronst Hoek. Onze ANWB-vogelgids schrijft over het toenemend aantal waarnemingen van deze soort in Nederland dat het wellicht vogels betreft afkomstig van de populatie uit Frankrijk waar de soort werd geïntroduceerd. Ook in Italië is zich een populatie aan het opbouwen. Deze soort komt normaal voor in tropisch Afrika, maar ook in Egypte en Zuid-Irak.

3. Eendachtigen

Uit de groep van de zwanen kregen we in de winter 2010-2011 twee soorten in de kijker. De **Kleine Zwaan** *Cygnus columbianus bewickii* ontbrak ook nu weer. Ook **Zwarte Zwaan** *Cygnus atratus* (exoot natuurlijk) ontbrak in winter 2010-2011.

De **Knobbelzwaan** *Cygnus olor* werd in 15 gebieden genoteerd en haalde een totaalscore van 110 getelde vogels op de 6 maanden. Vorige winter was er een recordaantal met 113. Het hoogste maandtotaal bedroeg 26 ex. in oktober.

Bekijken we de evolutie per maand: 26 – 17 – 9 – 19 – 23 – 16. Het laagste aantal was in december toen vrijwel alle vijvers volledig dicht waren gevoren. Wellicht vertoefden de meeste Knobbelzwanen dan op weiden of akkers en ontsnapten daarmee aan de telling. Misschien toch opmerken dat een eenzame Knobbelzwaan nogal gemakkelijk een relatie aangaat met een exemplaar van een andere soort. Dit konden we vroeger al vaststellen met een Zwarte Zwaan, maar deze winter ook op een paar plaatsen met een gans. Te Tienen op de Gete ten zuiden van de stad (Tienen – Mulk Gete) heeft er eentje een partner gevonden in een Canadese Gans en op dezelfde Gete vertoeft aan het andere stadseinde een Knobbelzwaan in het gezelschap van een Chinese Knobbelgans, alias Zwaangans. Beide relaties blijken standvastig.

Van de **Wilde Zwaan** *Cygnus cygnus* was er één gegeven: een groep van 12 exemplaren gespot in Geetbets – Aronst Hoek tijdens de januaritelling.

Van **Kolgans** *Anser albifrons* was er 1 waarneming van 12 ex. in oktober en dit te Tienen – Bezinkingsputten. **Toendrarietgans** *Anser serrirostris* ontbrak opnieuw in onze regio.

Grauwe Gans *Anser anser* haalde geen recordaantallen, maar met een totaal van 444 was het zeker geen zeldzaamheid. We geven een overzicht van de wintertotalen (dus van de 6 tellingen samen) van 2000-2001 tot 2010-2011: 0 – 8 – 42 – 101 – 222 – 358 – 165 – 651 – 469 – 535 – en nu dus 444. Een tiental jaar geleden dus nog een zeldzaamheid in onze streek.

De **Boerengans** gaf een totaal van 143 met als hoogste maandtotaal 37 in oktober. Slechts vanuit 5 gebieden werd deze “soort” ingegeven. De belangrijkste groepen bevonden zich in Diest – Webbekoms Broek (tot 10 ex.) en Landen – De Beemden (met een max. van 27).

Nog zo'n ontsnapte of gedeponeerde soort van boerenorigine is de **Zwaangans** of **Knobbelgans** *Anser cygnoides* waarvan de wilde voorouders in Centraal-Azië moeten gezocht worden. Deze soort werd op 2 locaties ingegeven: Diest – Webbekoms Broek (hier telkens 1 of 2 ex.) en te Tienen – Gete Borggracht (hier standvastig 1 ex. met de genoemde Knobbelzwaan).

Daarbuiten werden er nog een exoot genoteerd: de **Indische Gans** *Anser indicus*. Hiervan was er 1 ex. aanwezig in Zoutleeuw – Het Vinne en dit in de maand november.

De groep van de Branta's is in onze tellingen vertegenwoordigd door 2 soorten, eerst de **Brandgans** *Branta leucopsis*. Het wintertotaal bedroeg 59 ex. In Tienen – Viander is er permanent 1 ex., wellicht een gekortwiekt ex. In Roosbeek – De Vijvers was er eentje in januari. In Rotselaar – De Plas was er een groep van 49 ex. in november en nog 4 ex. in maart. Het totaal aantal van 59 is het tweede hoogste tot nu toe. Enkel vorige winter telden we er drie meer. De voorafgaande jaren schommelde het totaal tussen 4 en 29.

De **Grote Canadese Gans** *Branta canadensis* is opnieuw onze talrijkste gans. Toch is de continue toename van de aantallen gestopt, misschien maar door toevalligheden. Dit zijn de totalen per winterhalfjaar van de laatste 11 winters, (van 2000-2001 tot 2010-2011): 56 – 56 – 97 – 170 – 169 – 162 – 316 – 384 – 446 – 822 en nu dus 643. Ze werden uit 13 van de 27 gebieden gemeld. De grootste groepen even opnoemen per maand. In oktober 13 ex. in Diest – Webbekoms Broek. Het maandtotaal was toen slechts 21. In november was de soort veel talrijker met 110 ex. te Roosbeek – Vijvers, 66 te Glabbeek-Paddepoel en 32 te Diest – Webbekoms Broek. Het maandtotaal bedroeg toen 217. In december was er maar 1 enkel ex. namelijk in Holsbeek – De Zicht. Januari was dan weer goed voor een totaal van 247 ex., waarvan 115 te Roosbeek – Vijvers, 71 te Diest – Webbekoms Broek, 32 te Geetbets – Aronst Hoek en 28 te Hoegaarden – Zétrud. In februari waren er in totaal 81 ex., maar meer verdeeld: de grootste groep telde nu maar 24 ex. te Zoutleeuw – Het Vinne. Ook in maart waren er geen grote groepen meer. Het maandtotaal bedroeg dan 76 en nu waren er schijnbaar een aantal vogels die zich in koppels hadden afgescheiden. Zo was er 1 koppel in Diest – De Wallen, in Glabbeek – De Paddepoel, in Rotselaar – De Plas en in St.-Joris-Winge – De Gemp. De 4 in Geetbets – Aronst Hoek, en de 6 in Zoutleeuw – Het Vinne laten ook koppels vermoeden. Er waren nog wel groepjes in Diest – Webbekoms Broek (10), in Holsbeek – De Zicht (11), in Landen – De Beemden (10) en in Roosbeek – Vijvers (24).

Er werd 1 hybride **Canadese Gans x Indische Gans** gemeld te Diest – Webbekoms Broek en dit in oktober.

Dan komen we bij de 3 halfganzen: Bergeend, Casarca en Nijlgans.

Van de **Nijlgans** *Alopochen aegyptiacus* werden in totaal 394 vogels geteld in de 6 maanden en verspreid over 19 waarnemingsplaatsen. Dit totaal is het tweede hoogste ooit. Als ik even de totalen van 2000-2001 tot 2010-2011 op een rij zet dat kan u de algemene tendens afleiden: 69 – 85 – 103 – 118 – 118 – 183 – 172 – 434 – 356 – 224 – 394.

Kijken we ook even naar de evolutie over de 6 wintermaanden: 78 – 86 – 24 – 71 – 66 – 69. Het aantal vogels in de regio bleef vrij constant. Enkel in de maand december met de volledig dichtgevroren vijvers en de sneeuw waren er duidelijk minder. De toplocaties voor deze soort waren Roosbeek – Vijvers met 45 ex. in februari en 130 als totaal en Glabbeek – Paddepoel met 54 vogels in oktober en 95 als totaal van de zes maanden.

Van de **Casarca** *Tadorna ferruginea* werd in winter 2010-2011 maar 1 ex. gemeld en dit in januari in Geetbets – Aronst Hoek.

Met de **Bergeend** *Tadorna tadorna* haalden we in winter 2010-2011 opnieuw een record. We geven hier de wintertotalen van winter 2000-2001 tot winter 2010-2011: 4 – 1 – 9 – 7 – 34 – 12 – 23 – 21 – 32 – 38 en nu 49, dus duidelijk

toenemend in ons werkingsgebied. De soort kwam voor in 7 gebieden: in Geetbets Aronst Hoek (2 in februari en 6 in maart); in Glabbeek Paddepoel (2 in februari en 4 in maart), in Hoegaarden – Zétrud (2 in maart); in Oplinter – Getebeemden (1 in november); in Roosbeek – Vijvers (2 in februari en 2 in maart), in St.-Joris-Winge – Gemp (2 in maart) en tenslotte in Tienen – Bezinkingsputten (1 in november, 5 in december, 1 in januari, 8 in februari en 11 in maart). Wat nogal opvalt is het aantal paartjes in februari en maart, allicht op zoek naar broedplaatsen.

Nu komen we bij de echte eenden. En we openen de reeks met een heel schitterend diertje, maar een exoot, namelijk de **Mandarijneend** *Aix galericulata*, waargenomen in 4 gebieden en met een wintertotaal van 19. Van dat totaal zijn er 10 (5 maanden met 2 mannetjes) in Tienen – Viander, waarschijnlijk daar afgezette vogels. De andere gegevens komen van Lubbeek – Schubbeek (1 in januari), Rotselaar – De Plas (2 in december) en van St.-Joris-Winge – Gemp (4 in januari en 2 in februari).

Onze volgende soort is de **Smient** *Anas penelope*, de talrijkst overwinterende soort in Vlaanderen, maar dan eerder gebonden aan de polders, bvb. de IJzerbroeken. In onze regio zijn de aantallen eerder laag. De cijfers over de 11 winters heen die u kunt terugvinden op onze website geven geen duidelijke tendens: 6 – 12 – 70 – 58 – 11 – 18 – 17 – 42 – 24 – 22 – 40.

De 40 van winter 2010-2011 werden genoteerd op 4 plaatsen: Geetbets – Aronst Hoek (12 in februari), Glabbeek – Paddepoel (1 in november), Oplinter – Getebeemden (4 in november en 18 in januari) en Zoutleeuw – Het Vinne (1 in november en 4 in januari).

Dan komen we bij een neef van voorgaande soort, namelijk de **Amerikaanse Smient** *Anas americana* waarvan 2 exemplaren werden waargenomen in maart te Landen – De Beemden.

Krakeenden *Mareca strepera* zijn heel wat talrijker in onze regio. Het aantal schommelde deze winter tussen 40 en 200 per maand. We zetten de 6 maandtotalen even op een rijtje van oktober tot maart: 40 – 45 – 174 – 176 – 174 – 200, wat een totaal aantal van 809 oplevert. De grootste groep telde 76 ex. en werd genoteerd in Rotselaar – De Plas in december: eigenaardig want de andere maanden kwam de soort daar niet voor, maar wellicht het gevolg van het feit dat in december bijna alle vijvers volledig dicht waren en de uitgestrekte Plas ijsvrij bleef. De belangrijkste gebieden in onze regio voor Krakeenden zijn:

- Roosbeek – Vijvers (182 in totaal, 65 als maximum in maart);
- Diest – Webbekoms Broek (146 in totaal, 59 als maximum in december);
- Geetbets – Aronst Hoek (118 in totaal, 45 als maximum in februari) en
- Diest – De Wallen (102 in totaal, 32 als maximum in februari).

Wil je de evolutie over langere termijn inkijken dan geven we hier de totalen van de 11 winters vanaf 2000-2001 tot nu: 186 – 299 – 449 – 526 – 654 – 693 –

788 – 1180 – 1131 – 994 en 809. Deze getallen geven een duidelijk stijgende trend tot de laatste 2 strengere winters.

De **Wintertaling** *Anas crecca* is ook een soort die als wintergast in onze regio behoorlijk talrijk aanwezig is. Toch haalden we in de winter 2010-2011 niet de aantallen van de vorige winters. Met 1576 ex. op de 6 maanden samen, hadden we een middelmatig resultaat. De voorafgaande winter telden we zelfs 2793 vogels. Per maand bekeken zien we volgende resultaten (van oktober tot maart): 163 – 196 – 398 – 293 – 283 – 243.

De belangrijkste gebieden in onze regio voor deze soort zijn:

- Glabbeek Paddepoel (totaal 426, grootste groep 174 in december);
- Diest Webbekoms Broek (totaal 337, grootste groep 91 in december);
- Geetbets – Aronst Hoek (totaal 244, grootste groep 51 in december);
- Miskom Wachtbekken (totaal 207, grootste groep 54 in februari);
- Roosbeek – Vijvers (totaal 102, grootste aantal 63 in januari) en
- Oplinter Getebeemden (totaal 93, maar slechts 3 tellingen, grootste groep 59).

De **Zomertaling** *Anas querquedula* is natuurlijk geen wintergast. Sommige jaren zijn de eerste exemplaren al aanwezig bij de maart-telling. In maart 2011 was dit niet het geval.

De **Wilde Eend** *Anas platyrhynchos* is al sinds het begin van onze Watervogeltellingen voor onze regio de talrijkste soort. We telden voor de 6 tellingen van winter 2010-2011 een totaal van 9314 vogels. Dit is het tweede hoogste totaal van de laatste 11 winters. In winter 2009-2010 waren er wel meer, namelijk 10653 vogels. De soort werd geteld in 26 van de 27 gebieden, alleen niet in Glabbeek – Paddepoel. De totalen van de zes maanden zijn: 1619 – 1445 – 2379 – 1847 – 1190 – 834. Als gewoonlijk is het cijfer het laagst voor maart. Op dat ogenblik hebben al veel noordelijke vogels de regio verlaten en zijn lokale broedvogels vaak al afgezonderd op de broedlocaties.

Van **Soepeenden**, eigenlijk onzuivere ‘Wilde Eenden’, werden in totaal 324 vogels geteld. Dit is 3 % van het totaal aantal *Anas platyrhynchos*.

De **Pijlstaart** *Anas acuta* is wintergast in kleinere aantallen. In oktober waren er 7 in Tienen – Bezinkingsputten, totaal dus 7. In november waren er 7 in Oplinter – Getebeemden, 8 in Tienen – Bezinkingsputten en 3 in Zoutleeuw – Het Vinne, totaal 18. In december waren er 19 in Tienen – Bezinkingsputten en 2 in Zoutleeuw – Het Vinne, totaal 21. Januari was goed voor 11 vogels in Oplinter – Getebeemden en 1 in Zoutleeuw – Het Vinne, totaal 12. In februari waren er enkel 4 Pijlstaarten in Tienen – Bezinkingsputten. En in maart weer in drie gebieden: 2 in Diest – Webbekoms Broek, 13 in Tienen – Bezinkingsputten en 4 in Zoutleeuw – Het Vinne. Het beste gebied voor deze soort is dus duidelijk de Bezinkingsputten. Vergelijken we met de vorige winters dan is het

wintertotaal van 81 een vrij positief cijfer. Hier de totalen van winter 2000-2001 tot 2010-2011: 6 – 44 – 94 – 28 – 71 – 17 – 42 – 41 – 56 – 128 – 81.

Slobeend *Anas clypeata* geeft onstandvastig beeld. We geven hier de cijfers per maand. Oktober 8 ex. te Geetbets – Aronst Hoek en 4 te Tienen – Bezinkingsputten. November was de beste Slobeendenmaand met 80 ex. te Roosbeek – Vijvers, 4 te St.-Joris-Winge – Gempvijvers en 47 te Zoutleeuw – Het Vinne. In december waren er enkel 6 Slobeenden te Hoegaarden – Zétrud. Ook in januari en februari waren ze schaars met 3 ex. te Oplinter – Getebeemden in januari en 2 ex. te Zoutleeuw – Het Vinne in februari. Maart was dan weer een maand met meer verspreide Slobeenden, namelijk in 5 gebieden: Geetbets – Aronst Hoek 16 ex, Glabbeek – Paddepoel 1 ex., St.-Joris-Winge – Gempvijvers 2 ex., Tienen – Bezinkingputten 3 ex. en Zoutleeuw – Het Vinne 6 ex. Dit geeft een wintertotaal van 182 vogels, het op één na hoogste wintertotaal van 11 winters. Enkel in winter 2007-2008 waren er meer: 298.

Nu stappen we over op de duikeenden en starten met de **Tafeleend** *Aythya ferina*. Deze soort doet het goed in onze regio. Kijk even de 6 maandtotalen: oktober 20 ex. in 1 gebied, november 122 in 6 gebieden, december 406 in 4 gebieden, januari 220 in 7 gebieden, februari 185 in 8 gebieden en maart 89 verdeeld over 9 gebieden. De grootste groep telde 394 ex. en dit in Rotselaar – De Plas tijdens de telling van december. Het wintertotaal bedroeg 1042, dit is het hoogste aantal dat we voor deze soort ooit hebben geteld tijdens onze watervogeltellingen. Het vorige maximum bedroeg 883 voor de winter 2004-2005.

Onze tweede courante duikeend, de **Kuifeend** *Aythya fuligula* was minder talrijk. Het totaal voor winterhalfjaar 2010-2011 bedroeg 641, evenwel ook het hoogste aantal ooit geteld. Ons vorige “record” bedroeg 509 en dateert van de winter 2003-2004. Bekijken we dit in detail dan krijgen we volgende maandtotalen van oktober 2010 tot maart 2011: 19 – 65 – 183 – 90 – 139 – 145. De soort werd genoteerd in 13 gebieden en tijdens 38 telmomenten. De beste gebieden waren Zoutleeuw – Het Vinne (212) en Diest – Webbekoms Broek (189). De grootste getelde groep was 141 te Diest.

Krooneend *Netta rufina* is zeker niet elke winter aanwezig in onze regio. Te Hoegaarden – Zétrud konden 2 exemplaren worden waargenomen in november en 1 tijdens de januari-telling. Tijdens de vorige 10 winters was deze soort slechts 1 keer genoteerd, namelijk 1 ex. in december 2007 te Hoegaarden – Vijvers.

Grote Zaagbek *Mergus merganser* werd vijf keer waargenomen, telkens betrof het twee of 1 vogels: in december 2 te Rotselaar – De Plas, in januari 1 ex. op 3 plaatsen (Diest – Wallen, Hoegaarden – Zétrud en Kortrijk-Dutsel – Blauwmolen); tenslotte was er nog 1 ex. in februari te Diest – Wallen. Met 6 in totaal is het de 4de winter op elf dat de soort bij ons werd geteld tijdens de

watervogeltellingen en is dat een evenaring van het maximum van winter 2009-2010.

Ook **Nonnetje** *Mergellus albellus* staat zelden in onze lijsten. Enkel 2 vogels in 2005-2006, 1 in 2008-2009 en nu 3 in totaal: 2 in november en 1 in januari, beide waarnemingen te Oplinter - Getebeemden.

Volgende eendachtigen, waaronder heel wat exoten, die in de vorige jaren al wel eens werden gespot, werden dit winterhalfjaar 2010-2011 niet waargenomen in ons werkingsgebied: Zwarte Zwaan, Toendrarietgans, Kleine Rietgans, Magelhaengans, Roodhalsgans, Zomertaling, Amerikaanse Smient, Witoogeend, Carolina-eend, Rosse Fluiteend, Bahamapijlstaart, Roodschoudertaling, Brilduiker en Rosse Stekelstaart.

Blijft er nog de **Muskuseend** *Cairina moschat*. In drie gebieden komt deze uit gevangenschap afkomstige vlees-eend voor: Diest – Wallen (max. 5), Landen – De Beemden (max. 4) en Tienen – Viander (max. 7).

4. Ralachtigen

Waterral *Rallus aquaticus* werd – vooral door zijn verborgen levenswijze - slechts tijdens 8 van de 133 waarnemingsmomenten genoteerd. Het betreft vrijwel altijd auditieve waarnemingen. Er waren meldingen in 4 gebieden (vorige winter in 6): Holsbeek – De Zicht in oktober 2, Lubbeek – De Spicht in november 3, december 2, februari 4 en maart 3; in Lubbeek – Schubbeek 1 in december en januari en te Tienen – Bezinkingsputten 1 in oktober.

Waterhoen *Gallinula chloropus* behoort tot de meest verspreide watervogels. 92 keer (vorige winter 99 keer) van de 133 werden ze genoteerd en dit in 23 van de 28 onderzochte gebieden. De grootste groep betrof 61 exemplaren in Landen – De Beemden, zowel in oktober als in november. De soort werd net als in vorige winter het minst geteld in februari. Bekijk de 6 maandtotalen: 142 – 163 – 98 – 125 – 85 – 100. Dit geeft een wintertotaal van 713, een lager totaal dan in de 5 voorafgaande winters. Het maximum werd gescoord in winter 2005 – 2006 met 1169.

Traditioneel is de **Meerkoet** *Fulica atra* na Wilde Eend en Kokmeeuw de derde talrijkste watervogel. Dit was ook zo voor winterhalfjaar 2010-2011. Het jaartotaal van 1808 is wel lager dan de wintertotalen van de voorafgaande 6 winters. Hier de evolutie van winter 2000-2001 tot nu: 1020 – 1126 – 1688 – 1632 – 2604 – 2656 – 2190 – 2957 – 2821 – 2060 - 1808. Deze cijferreeks relateert dus het schijnbaar ‘hoge aantal’ van de hier besproken winter. Voor deze soort is Roosbeek – Vijvers de plaats met de hoogste aantallen. Het maximum was er 285 ex. in november.

5. Steltlopers

Uit de grote groep van de steltlopers werden in winterhalfjaar 2010 -2011 tien soorten waargenomen, wat betrekkelijk veel is. Bekijken we de gegevens soort per soort.

Van **Scholekster** *Haematopus ostralegus* werden 2 vogels genoteerd te Tienen – Bezinkingsputten in maart.

Van **Goudplevier** *Pluvialis apricaria* werd 1 ex. gemeld in januari en 32 ex. in maart, beide waarnemingen te Tienen – Bezinkingsputten.

Kievit *Vanellus vanellus* is traditioneel onze talrijkste steltloper. Er waren in totaal 16 waarnemingen op de 133 waarnemingsmomenten (t.o. 9 vorige winter). Tijdens de oktobertelling werd hij niet genoteerd. In november waren er 255 te Diest – Webbekoms Broek, 30 te Glabbeek – Paddepoel, 80 te Oplinter – Getebeemden en 5 te Zoutleeuw – Het Vinne. In december was er slechts 1 groep van 29 te Miskom – Wachtbekken. In januari na de winterstoot was de soort weer talijker met 250 vogels te Diest – Webbekoms Broek, 30 te Miskom – Wachtbekken, 47 te Oplinter – Getebeemden, 3 te Roosbeek – Vijvers en 131 te Tienen – Bezinkingsputten. In februari was er opnieuw maar 1 groep van 33 te Roosbeek – Vijvers. In maart ten slotte was de soort aanwezig in 5 gebieden, maar telkens met slechts enkele vogels. Wellicht zijn dan al heel wat vogels op de broedplaatsen. We hadden er dan 2 te Diest – Webbekoms Broek, 7 te Geetbets – Aronst Hoek, 2 te Glabbeek – Paddepoel en eveneens 2 te Miskom – Wachtbekken en nog 1 te Tienen – Bezinkingsputten. Het wintertotaal bedroeg 902, een relatief hoog cijfer. De voorafgaande winter waren er bijvoorbeeld maar 235, maar het hoogste wintertotaal (1662 ex.) werd gehaald in winter 2007 – 2008.

Van **Bonte Strandloper** *Calidris alpina* was er 1 ex. in januari te Tienen – Bezinkingsputten.

Witgatje *Tringa ochropus* komt op een totaal van 26 voor de 6 maanden samen, een relatief hoog cijfer. We geven de gegevens per gebied. Hoegaarden – Getebeemden 2 in november en 3 in februari. Glabbeek – Paddepoel 8 in maart. Miskom – Wachtbekken 1 in november. Tienen – Mulk Gete 1 in februari en als beste gebied Tienen – Bezinkingsputten met 2 in oktober, 5 in november, 1 in december en 3 in januari.

Van **Groenpootruiter** *Tringa nebularia* werd er 1 ex. gespot in oktober te Glabbeek – Paddepoel en van **Tureluur** *Tringa totanus* was er eentje in maart te Tienen – Bezinkingsputten.

Wulpen *Numenius arquata* ontbreken in onze regio tijdens het late najaar en de winter en duiken traditioneel terug op in maart als de broedlocaties weer worden ingenomen. In Geetbets – Aronst Hoek waren er in maart 11, te Glabbeek –

Paddepoel en te Tienen – Bezinkingsputten telkens 2. Uitzonderlijk was er ook reeds 1 Wulp tijdens de februaritelling te Tienen – Bezinkingsputten. Dit geeft een wintertotaal van 16, het tweede hoogste totaal na de 18 van de winter 2007 – 2008.

We komen nu bij 2 snipsoorten. De **Watersnip** *Gallinago gallinago* werd in slechts 4 gebieden waargenomen en dit in 4 van de zes maanden. Vorige winter was dat in 6 gebieden en in 6 maanden. We overlopen chronologisch. In oktober werden er 2 waargenomen in Tienen – Bezinkingsputten. In november waren er 1 ex. in Glabbeek – Paddepoel, 6 ex. in Miskom Wachtbekken en 1 in Tienen – Bezinkingsputten. Januari leverde 1 ex. op in Diest – Webbekoms Broek. In maart was er dan opnieuw 1 ex. te Tienen – Bezinkingsputten. Het wintertotaal van 12 is bijzonder laag. Kijk maar even naar de totalen van de winters 2000-2001 tot 2010-2011: 60 – 144 – 224 – 31 – 23 – 167 – 100- 336 – 68 – 33 – 12.

Van het **Bokje** *Lymnocyptes minimus* werd geen enkel exemplaar vastgesteld tijdens de 6 tellingen. De 10 vorige winters werden er telkens wel 1 tot 15 exemplaren gemeld.

Tijdens de hier besproken winter was er wel 1 melding van een **Houtsnip** *Scolopax rusticola* en daarmee is de Houtsnip een nieuwe soort in onze watervogeltellingen. Deze Houtsnip kon genoteerd worden in december te Roosbeek – Vijvers.

Volgende steltlopersoorten, die we soms ook in deze wintertellingen kunnen noteren, maar nu ontbraken, zijn Kleine Plevier, Bontbekplevier, Kleine Strandloper, Oeverloper, Zwarte Ruit, Grutto, Kempfaan en Bokje.

6. Meeuwen

Tussen de meeuwen is de **Kokmeeuw** *Chroicocephalus ridibundus* – het zal niemand verwonderen – opnieuw de talrijkste. We geven de zes maandtotalen: 400 – 1828 – 379 – 2112 – 911 – 1334 wat als wintertotaal 6964 oplevert, meer dan het dubbele van het jaar voordien.

Vergelijk hier de totalen van de laatste 11 wintertellingen: 1647 – 1580 – 2030 – 3034 – 3074 – 4030 – 6647 – 6571 – 5223 – 3007 en dus nu 6964 waarmee dit dus het hoogste totaal ooit is.

De Kokmeeuw werd in 20 telgebieden genoteerd en dit op 60 telmomenten. De hoogste aantallen werden vastgesteld in Tienen – Bezinkingsputten (750 in november), Oplinter – Getebeemden (600 in januari), Zoutleeuw – Het Vinne (600 in maart), Diest – Webbekoms Broek (590 in november) en Geetbets – Aronst Hoek (450 in januari).

De **Stormmeeuw** *Larus canus* werd 9 keer waargenomen (voorgaande winter 15 keer). In oktober ontbrak deze soort. In november was er 1 ex. te Glabbeek –

Paddepoel. In december waren er 4 ex. te Diest – Wallen, 41 te Rotselaar – De Plas en 25 te Tienen – Bezinkingsputten. In januari waren er 70 te Oplinter – Getebeemden en 15 te Tienen – Bezinkingsputten. Er was nog 1 ex. in Zoutleeuw – Het Vinne in februari en in maart. Dit geeft 158 als wintertotaal wat een middelmatig cijfer is: lager dan de 2 voorgaande winters, maar hoger dan alle vroegere winters. Hier het rijtje. We vertrekken weer in winter 2000-2001: 0 – 0 – 50 – 18 – 41 – 83 – 4 – 30 – 492 – 215 – 158.

Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* werd niet gemeld tijdens de in dit verslag besproken wintertellingen. Van **Kleine Mantelmeeuw** *Larus graellsii* waren er slechts 2 in maart te Diest – Webbekoms Broek.. Deze soort ontbrak tot 7 jaar geleden en van dan af betreft het telkens maar een ‘handvol’ van deze soort. De 11 totalen op een rij: 0 – 0 – 0 – 0 – 1 – 6 – 6 – 2 – 2 – 3 – 2.

Dan is er de **Zilvermeeuw** *Larus argentatus*. Ook bij deze soort gaat het over erg kleine aantallen: ontbrekend in oktober, november en december; in januari 1 ex. te Tienen – Bezinkingsputten, in februari opnieuw ontbrekend en in maart 2 ex. te Diest – Webbekoms Broek en 1 te Roosbeek – Vijvers.

Als laatste meeuwensoort vermelden we de **Pontische Meeuw** *Larus cachinnans*. Deze werd vorige winter 2009-2010 voor het eerst gemeld in onze watervogeltellingen met 2 ex. in januari te Zoutleeuw – Het Vinne. Deze winter 2010-2011 werd er 1 ex. vastgesteld in januari en dit te Diest – Webbekoms Broek.

Alhoewel de **IJsvogel** *Alcedo atthis* niet echt bij de watervogels geteld wordt, vermelden onze waarnemers toch graag deze soort. In totaal gaat het over 6 meldingen van telkens 1 ex. In oktober te Glabbeek – Paddepoel en te Holsbeek – De Zicht, in november te Hoegaarden – Vijvers en te Holsbeek – De Zicht, in december te Rotselaar – De Plas en in januari opnieuw te Holsbeek – De Zicht. We mogen er van uit gaan dat deze soort, na een drietal opeenvolgende (vrij) strenge winters het slecht doet.

Aalscholver in Het Vinne, Marleen Regent

Afsluiter

De maandtotalen voor winter 2010-2011 vergeleken met winter 2009- 20010.

Maand	O	N	D	J	F	M	Totaal
2009-2010	3352	4684	4157	4407	5091	3767	25458
2010-2011	2892	5576	4495	6536	4026	4026	27551
# Soorten in 2009-2010	31	35	39	32	37	38	47
# Soorten in 2010-2011	31	34	32	43	34	39	54

De jaartotalen van 11 opeenvolgende winters vindt u in onderstaande tabel.

Winter	00 - 01	01 - 02	02 - 03	03 - 04	04 - 05	05 - 06	06 - 07	07 - 08	08 - 09	09 - 10	10 - 11
Totaal	10348	13433	19030	17195	20024	21528	23820	29981	26060	25458	27551
# Soorten	33	35	42	39	44	49	51	56	51	47	54

Met dank aan al de medewerkers aan dit boeiende project.

Marcel Jonckers